

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.13.6.2023

Pani
Cecylia Brodzińska
Dyrektor Szkoły Podstawowej w Wiechlicach

Szkoła Podstawowa w Wiechlicach
ul. Brzozowa 17, 67-300 Wiechlice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/082 – Organizacja i funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego w województwie lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa w Wiechlicach ¹ , ul. Brzozowa 17, 67-300 Wiechlice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Cecylia Brodzińska, dyrektor szkoły, od 25 sierpnia 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja nadzoru pedagogicznego. 2. Funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 września 2021 r. do 31 sierpnia 2023 r. Dla realizacji celów kontroli mogą być wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych, związane z przedmiotem kontroli, a także dane statystyczne.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2. ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	Ewa Grosse, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/77/2023 z 14 września 2023 r. Paweł Pawlak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/83/2023 z 9 października 2023 r.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dalej: szkoła.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W szkole zapewniono warunki do wykonywania zadań nadzoru pedagogicznego, w szczególności określono sposób realizacji przez szkołę działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, opracowano plany nadzoru pedagogicznego oraz współpracowano z radą pedagogiczną w zakresie wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego.

W procesie planowania nadzoru pedagogicznego dyrektor uwzględniał wnioski adekwatne do potrzeb szkoły, w tym wnioski z nadzoru sprawowanego w latach poprzednich oraz podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa. Stwierdzona nieprawidłowość polegająca na braku aktualizacji planu nadzoru pedagogicznego o dwa kierunki⁴ na rok szkolny 2021/2022 nie miała istotnego wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

Dyrektor sprawował nadzór pedagogiczny zgodnie z założeniami planów nadzoru, tj. we wszystkich zaplanowanych obszarach, niemniej nie wszystkie zadania zrealizowano w zaplanowanej ilości i terminach.

W kontrolowanym okresie podejmowano w szkole działania w celu rozpoznania możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych uczniów oraz zapewniono uczniom zajęcia adekwatne do ich potrzeb, przy czym dwa rodzaje wymaganych zajęć zostały zorganizowane z półrocznym opóźnieniem⁵.

W 2023 r. w szkole odnotowano wzrost wyników z egzaminu ósmoklasisty ze wszystkich przedmiotów⁶, co potwierdza, że podjęte przez dyrektora i kadre pedagogiczną działania wpłynęły na poprawę jakości nauczania i efektów kształcenia. W celu podniesienia wyników z egzaminu ósmoklasisty w szkole z własnej inicjatywy corocznie realizowano program naprawczy Lubuskiego Kuratora Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim⁷, a w roku szkolnym 2022/2023 zwiększono (na wniosek dyrektora) wymiar obowiązkowych godzin matematyki w klasach ósmych z czterech do siedmiu godzin tygodniowo (o 75%). Ponadto w szkole realizowano innowacje pedagogiczne i prowadzono działania w celu poprawy frekwencji na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych.

Podkreślenia wymaga fakt, że do szkoły uczęszczały dzieci z obszarów wiejskich (100%) o utrudnionym dostępie do edukacji, w tym uczniowie z niepełnosprawnościami (7,5%) i uczniowie z rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (16,1%)⁸.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ 1) Rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych uczniów, w szczególności z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach programu „Laboratoria przyszłości”; 2) Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego.

⁵ Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

⁶ Tj. w skali staninowej: z języka polskiego ze staninu 4 w latach 2021-2022 do 5 w 2023 r., z matematyki z 2 w latach 2021-2022 do 4 w 2023 r. oraz z języka angielskiego z 4 w latach 2021-2022 r. do 5 w 2023 r.

⁷ Program pn. *Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia*.

⁸ Dane na dzień 12 maja 2021 r. opracowane na potrzeby projektu pn.: *Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na terenie Gminy Szprotawa*, którym objęto 88 uczniów szkoły (33%) w roku szkolnym 2021/2022.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Organizacja nadzoru pedagogicznego

1.1. W latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 w szkole zatrudnionych było odpowiednio 46, 43 i 37 nauczycieli, przy czym w roku szkolnym:

- 2020/2021 – 43 osoby prowadzące z uczniami zajęcia pracowały w łącznym wymiarze 41,86 etatu, w tym czterech nauczycieli języka polskiego (3,69 etatu), czterech nauczycieli matematyki (3 etaty), dwóch nauczycieli języka angielskiego (2,71 etatu), jeden nauczyciel języka niemieckiego (0,81 etatu), jeden psycholog (0,41 etatu) oraz jeden pedagog (0,76 etatu);
- 2021/2022 – 37 osób prowadzących z uczniami zajęcia pracowało w łącznym wymiarze 36,17 etatu, w tym trzech nauczycieli języka polskiego (2,5 etatu), dwóch nauczycieli matematyki (2 etaty), trzech nauczycieli języka angielskiego (2,67 etatu), jeden nauczyciel języka niemieckiego (0,89 etatu), jeden psycholog (0,45 etatu) oraz jeden pedagog (0,73 etatu);
- 2022/2023 – 34 osoby prowadzące z uczniami zajęcia pracowały w łącznym wymiarze 32,99 etatu, w tym trzech nauczycieli języka polskiego (2,31 etatu), dwóch nauczycieli matematyki (2,61 etatu), dwóch nauczycieli języka angielskiego (2,31 etatu), jeden nauczyciel języka niemieckiego (0,53 etatu), jeden psycholog (0,45 etatu) oraz jeden pedagog (0,5 etatu).

Spadek liczby nauczycieli i etatów w okresie objętym kontrolą był związany w szczególności ze spadkiem liczby oddziałów¹⁰ oraz liczby uczniów w szkole¹¹.

(akta kontroli str. 50-52, 58)

W okresie objętym kontrolą w szkole identyfikowano braki kadrowe, a w konsekwencji w roku szkolnym 2021/2022 zatrudniono m.in. surdopedagoga, tyflop pedagoga, nauczyciela języka angielskiego, nauczyciela współorganizującego kształcenie specjalne, pedagoga specjalnego. Ponadto w rocznych planach doskonalenia zawodowego nauczycieli ujmowano kierunki kształcenia na studiach podyplomowych, w których występowały braki, tj. w zakresie edukacji i terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w roku szkolnym 2021/2022 oraz w zakresie surdopedagogiki i tyflop pedagogiki w latach 2021/2022-2022/2023, przy czym żaden z nauczycieli nie podjął kształcenia na kierunku surdopedagogiki i tyflop pedagogiki.

(akta kontroli str. 541-542)

W wyniku badania w zakresie prawidłowości powierzenia zajęć ze względu na posiadane przez ww. kadrę pedagogiczną kwalifikacje ustalono, że:

- objęci szczegółowym badaniem nauczyciele, którzy w roku szkolnym 2021/2022 (w klasach VI, VII, VIII) nauczali matematyki (dwóch nauczycieli), języka polskiego (trzech nauczycieli), języka angielskiego (jeden nauczyciel), języka niemieckiego (jeden nauczyciel), tj. 100% nauczycieli nauczających ww. przedmiotów oraz wychowawca jednej spośród trzech ósmych klas (33% wychowawców klas VIII) spełniali wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli¹²;

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ W latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 było odpowiednio 18, 13 i 11 oddziałów.

¹¹ W latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 w szkole uczyło się odpowiednio 330 i 281 i 243 uczniów.

¹² Dz. U. z 2020 r. poz. 1289, ze zm.

- bez kwalifikacji powierzono prowadzenie zajęć rewalidacyjnych w wymiarze 4 godzin tygodniowo w okresie od 27 września 2021 r. do 24 czerwca 2022 r., przy czym dyrektor w powyższej sprawie uprzednio uzyskał (w odpowiedzi na wniosek z 17 września 2021 r.) zgodę Lubuskiego Kuratora Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim¹³.

(akta kontroli str. 50-55)

1.2. W latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 liczba uczniów w szkole wynosiła odpowiednio 330 i 281 i 243, w tym w roku szkolnym:

- 2020/2021 - uczniów klas VI-VIII odpowiednio 56, 77 i 61 (w tym posiadających: orzeczenia PPP odpowiednio dwoje, żaden i troje uczniów, opinie PPP odpowiednio 23, 24 i 27 uczniów, dostosowanie wymagań edukacyjnych odpowiednio 25, 24 i 30 uczniów);
- 2021/2022 - uczniów klas VI-VIII odpowiednio 14, 53 i 72 (w tym posiadających: orzeczenia PPP odpowiednio jeden, dwoje i jeden z uczniów, opinie PPP odpowiednio sześćcioro, 21 i 21 uczniów, dostosowanie wymagań edukacyjnych odpowiednio 7, 23 i 22 uczniów);
- 2022/2023 - uczniów klas VI-VIII odpowiednio 26, 15 i 52 (w tym posiadających: orzeczenia PPP odpowiednio jeden, dwoje i dwoje uczniów, opinie PPP odpowiednio czworo, sześćcioro i 16 uczniów, dostosowanie wymagań edukacyjnych odpowiednio pięcioro, ośmioro i 18 uczniów).

W badanym okresie żaden z uczniów klas VI-VIII nie posiadał zindywidualizowanej ścieżki kształcenia ani nauczania indywidualnego realizowanego w domu.

(akta kontroli str. 47)

W szkole organizowano zajęcia pozalekcyjne określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁴, w tym m.in.¹⁵:

- zajęcia rozwijające uzdolnienia, w tym dla uczniów klas VI-VIII w łącznym wymiarze ośmiu godzin tygodniowo w roku szkolnym 2021/2022 (w zajęciach uczestniczyło łącznie 57 uczniów) oraz ośmiu godzin tygodniowo w roku szkolnym 2022/2023 (w zajęciach uczestniczyło łącznie 56 uczniów);
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, w tym dla uczniów klas VI-VIII w łącznym wymiarze 14 godzin tygodniowo w roku szkolnym 2021/2022 (w zajęciach uczestniczyło łącznie 105 uczniów) oraz czterech godzin tygodniowo w roku szkolnym 2022/2023 (w zajęciach uczestniczyło łącznie 25 uczniów);
- zajęcia logopedyczne w tym dla uczniów klas VI-VIII w łącznym wymiarze trzech godzin tygodniowo w roku szkolnym 2022/2023 (w zajęciach uczestniczyło łącznie 10 uczniów);
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne zorganizowano od 21 marca 2022 r., podczas gdy według przeprowadzonych diagnoz (na 30 września 2021 r.)¹⁶ w ww. zajęciach powinno uczestniczyć odpowiednio 69 (w tym 48 uczniów klas VI-VIII) i 14 (w tym 8 uczniów klas VI-VIII) uczniów, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

¹³ Dalej: LKO.

¹⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 1798.

¹⁵ Według stanu na 30 września każdego roku.

¹⁶ Na zajęcia pozalekcyjne uczniowie byli kwalifikowani na podstawie corocznie prowadzonych przez szkołę diagnoz.

- w całym okresie objętym kontrolą nie organizowano zajęć rozwijających umiejętności uczenia się.

(akta kontroli str. 48, 56)

Odnośnie braku diagnoz i zajęć w zakresie rozwijania umiejętności uczenia się Dyrektor wyjaśniła, że: *Zajęcia rozwijające umiejętność uczenia się nie odbywały się w szkole jako odrębne zajęcia, natomiast stanowiły element zajęć wychowawczych, zajęć pozalekcyjnych, świetlicowych i lekcji poszczególnych przedmiotów. Przyjętą techniką diagnozy umiejętności uczenia się uczniów jest analiza wyników edukacyjnych, obserwacja, wywiad i rozmowa z uczniami. Nauczyciele, pracując w zespołach przedmiotowych, wymieniają się uwagami o uczniach (ich możliwościach, predyspozycjach, zainteresowaniach) i ustalają metody, którymi należy pracować. Wszyscy nauczyciele w roku szkolnym 2021/2022 odbyli szkolenie Rady Pedagogicznej na temat „Jak uczyć uczenia się?” Pedagog szkolny w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzi warsztaty dla grup uczniów, mające na celu zdiagnozowanie stylów uczenia się i wskazanie, które sprzyjają osiągnięciu dobrych wyników. Zajęcia dotyczące motywacji, stylów uczenia i mnemotechniki prowadził w roku szkolnym 2022/2023 psycholog szkolny wśród uczniów objętych zajęciami specjalistycznymi z psychologiem.*

(akta kontroli str. 543-546)

Badanie dokumentacji szkolnej 10 uczniów, którzy w roku szkolnym 2021/2022 uzyskali najniższe średnie (2,21-2,64) ocen na koniec VIII klasy wykazała, że:

- wobec wszystkich uczniów przeprowadzono diagnozy potrzeb edukacyjnych. Wyniki diagnoz na początku roku i na jego zakończenie analizowano m.in. w kontekście dostosowania wymagań edukacyjnych;
- sześciu uczniów miało opinie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną - w każdym przypadku udzielona przez szkołę pomoc i wsparcie było adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb; dla pozostałych osób rodzice nie podjęli działań w celu uzyskania opinii mimo działań ze strony szkoły (wychowawca oraz pedagog);
- wszystkim uczniom dostosowano wymagania edukacyjne, realizację działań w zakresie dostosowania wymagań edukacyjnych potwierdziły arkusze obserwacji zajęć;
- dwóch uczniów posiadających opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej korzystało z udogodnień na egzaminie ósmoklasisty¹⁷;
- w każdym przypadku, w którym szkoła udzielała pomocy uczniom, powołane w tym celu zespoły wychowawcze dokonały diagnozy, a następnie przeprowadzały one ocenę postępów ucznia;
- każdy z uczniów uczęszczał na zajęcia wyrównawcze lub kompensacyjno-korekcyjne oraz uczestniczył w zajęciach pozalekcyjnych;
- wobec każdego z uczniów szkoła realizowała działania aktywizacyjne także w sferze pozalekcyjnej (m.in. udział w konkursach, apelach, wolontariat, świetlica środowiskowa Towarzystwa Przyjaciół Dzieci).

(akta kontroli str. 59-143)

1.3. Średnie wyniki szkoły¹⁸ dla poszczególnych przedmiotów z egzaminu ósmoklasisty w 2021 r., 2022 r. i 2023 r. przedstawiały się odpowiednio:

¹⁷ Obu uczniów wskazano w uchwale nr 13/2021/2022 Rady Pedagogicznej Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Wiechlicach z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie wyrażenia opinii w przedmiocie sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty.

¹⁸ Osiągnięte średnie wyniki szkoły w roku 2022 i w 2023 z poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych były niższe od wyników uzyskanych w województwie lubuskim oraz w kraju, za wyjątkiem uzyskanych

- język polski – 53,92% (w skali staninowej¹⁹: 4), 53,88% (4) oraz 65% (5)²⁰;
- matematyka – 31,54% (2), 33,88% (2) oraz 47% (4)²¹;
- język angielski – 54,98% (4), 56,11% (4) oraz 59% (5)²²;
- język niemiecki – 35,5% (3) oraz 47% (5)²³, w 2023 r. żaden z uczniów nie zdawał egzaminu z języka niemieckiego.

W 2023 r. w szkole odnotowano wzrost wyników z egzaminu ósmoklasisty ze wszystkich przedmiotów, tj. w skali staninowej: z języka polskiego ze staninu 4 w latach 2021-2022 do 5 w 2023 r., z matematyki z 2 w latach 2021-2022 do 4 w 2023 r. oraz z języka angielskiego z 4 w latach 2021-2022 r. do 5 w 2023 r.

(akta kontroli str. 144-146)

W szkole corocznie analizowano wyniki z egzaminu ósmoklasisty osiągnięte przez uczniów. Analiz dokonywał zespół nauczycieli, w skład którego wchodził nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych oraz nauczyciel informatyki. Zakres analiz obejmował m.in. zestawienie wyników egzaminu w porównaniu do lat poprzednich wyrażonych w skali procentowej i staninowej, zestawienie średnich wyników klas szkoły na tle średnich wyników gminy, powiatu, województwa i kraju (w skali procentowej i staninowej), poziom wykonania poszczególnych zadań, podział zadań według współczynnika łatwości oraz wnioski i rekomendacje zarówno w odniesieniu do wyników poszczególnych klas, jak i wyników szkoły.

(akta kontroli str. 148-255)

Szczegółowe badanie dokumentacji szkoły, która dotyczyła przeprowadzonej analizy wyników egzaminu ósmoklasisty z 2022 r. wykazało, m.in., że:

- w przypadku każdego przedmiotu przedstawiono wnioski, tj. wskazano obszary/zadania, które sprawiły uczniom najwięcej trudności, a także obszary/zadania z którymi uczniowie poradzili sobie najlepiej;
- nie przedstawiono przyczyn uzyskania niskich średnich wyników przez poszczególne klasy, niemniej jednak w szkole prowadzono szczegółową analizę przyczyn niepowodzeń szkolnych (prowadzoną przez wychowawców klas dla każdego ucznia). Na potrzeby ww. analizy stworzono w szkole arkusz składający z trzech części obejmujących czynniki indywidualne²⁴, środowiskowe²⁵ i szkolne²⁶. Z zapisów prowadzonych analiz wynikało, że w roku szkolnym 2021/2022 głównymi przyczynami niskich wyników w nauce były: niska frekwencja, niska motywacja uczniów do zdobywania wiedzy i umiejętności oraz przewyższania napotykanym trudności, pochodzenie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz wiele opinii wskazujących na niski potencjał uczniów. Ponadto w uzasadnieniu zakresu nadzoru

w 2023 r. wyników z języka polskiego, które w porównaniu z wynikiem województwa i kraju były wyższe o odpowiednio 2,3 pp. i 5,3 pp.

¹⁹ Skala staninowa stosowana w pomiarze dydaktycznym odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje wynik osiągnięty przez szkołę/ucznia na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. Skala staninowa wprowadza dziewięć przedziałów wyników (pierwszy przedział – wyniki najniższe, dziewiąty – najwyższe).

²⁰ W poszczególnych oddziałach, odpowiednio : w 2021 r. – 54% (4), 54% (4), 55% (4); w 2022 r. – 49,9% (3), 51,9% (3), 59% (5); w 2023 r. – 61,9% (4), 68,1% (6).

²¹ W poszczególnych oddziałach, odpowiednio : w 2021 r. – 28% (2), 39% (4), 26% (2); w 2022 r. – 34,4% (2), 31,5% (1), 35,4% (2); w 2023 r. – 40,69% (3), 52,8% (5).

²² W poszczególnych oddziałach, odpowiednio: w 2021 r. – 46% (3), 69% (6), 52% (4); w 2022 r. – 54,2% (4), 55,6% (4), 56,3% (4); w 2023 r. – 54,7% (4), 63,9% (5).

²³ Egzamin z języka niemieckiego, w roku 2021 zdawało dwóch uczniów, w 2022 r. – jeden uczeń, w 2023 r. – żaden uczeń.

²⁴ W tym: orzeczenia/opinie, frekwencja, nieprzygotowanie do lekcji, stan zdrowia, motywacja.

²⁵ W tym: dane dotyczące rodziny.

²⁶ W tym: dostosowania, nauczanie indywidualne, dodatkowe zajęcia, koła zainteresowań, dodatkowe godziny z przedmiotów obowiązkowych.

pedagogicznego sprawowanego w roku szkolnym 2022/2023 wskazano, że rok szkolny 2021/2022 był rokiem trudnym zarówno dla nauczycieli, jak i uczniów m.in. z uwagi na: zmienny system pracy w związku z pandemią, brak systematyczności w świadczeniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, niemożność zlikwidowania w okresie jednego roku szkolnego deficytów edukacyjnych uczniów, niewystarczającą umiejętność samodzielnego uczenia się przez uczniów, znaczną absencję uczniów i wysoką absencję nauczycieli;

- zaplanowano działania mające na celu poprawę jakości nauczania i uzyskiwania efektów kształcenia przedstawiając rekomendacje, tj. w przypadku nauki języka polskiego – pracę nad poprawnością ortograficzną, językową i interpunkcyjną, doskonalenie umiejętności językowych, w przypadku nauki matematyki – kontynuację planów i założeń mających na celu poprawę jakości kształcenia oraz motywowanie uczniów do podejmowania próby rozwiązywania wszystkich zadań, stosowania metody trzech kroków przy analizie poleceń, wzmacnianie pozytywne oraz budowanie wśród uczniów wiary we własne możliwości, w przypadku nauki języka angielskiego – doskonalenie umiejętności słuchania, utrwalanie struktur gramatycznych, wykorzystywanie różnych metod i form pracy (m.in. gry językowe, materiały interaktywne);
- zidentyfikowano potrzeby szkoły w zakresie podjęcia działań zaradczych w ramach nadzoru pedagogicznego, tj. zarówno w uchwale rady pedagogicznej w sprawie ustalenia sposobów wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego²⁷, jak i w planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2022/2023 wskazano, że należy bezwzględnie wdrożyć działania w celu podniesienia wyników egzaminu szczególnie z matematyki, uwzględniające w większym stopniu włączenie rodziców, rozwijanie umiejętności uczenia się, sprawowania nadzoru nad frekwencją podczas zajęć dodatkowych, stosowania metod nauczania angażujących uczniów.

(akta kontroli str. 203-237, 256-292)

W związku ze zidentyfikowanymi potrzebami szkoły w zakresie podjęcia działań zaradczych w ramach nadzoru pedagogicznego:

- dyrektor wystąpił z wnioskiem do organu prowadzącego (Burmistrz Szprotawy) o zwiększenie w roku szkolnym 2022/2023 obowiązkowych godzin matematyki, o 11 w uzasadnieniu wskazując, że: *Zwiększenie liczby godzin jest niezbędne w celu podniesienia wyników nauczania, w tym wyników egzaminów zewnętrznych. Uczniowie z terenów wiejskich mają utrudniony dostęp do edukacji. Takie rozwiązanie pozwoli na wyrównanie szans edukacyjnych uczniów wiejskich, w tym dojeżdżających.* W konsekwencji w roku szkolnym 2022/2023 zwiększono tygodniowy wymiar obowiązkowych godzin matematyki o trzy godziny w klasie VIIa, trzy godziny w klasie VIIb, 3 godziny w klasie VIIa, jedną godzinę w klasie VIa i jedną godzinę w klasie IVb;
- realizowano program LKO (opis w pkt. 1.4. wystąpienia);
- realizowano działania w zakresie jakości nauczania i efektów kształcenia ujęte w planie nadzoru pedagogicznego (opis w pkt. 2.1. wystąpienia), w tym sprawowano nadzór nad frekwencją i prowadzono działania w celu poprawy frekwencji na zajęciach²⁸;

²⁷ Uchwała nr 37/2021/2022 Rady Pedagogicznej Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Wiechlicach z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie ustalenia sposobów wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego.

²⁸ M.in. frekwencję sprawdzano podczas kontroli dzienników zajęć, zajęć świetlicowych i zajęć pozalekcyjnych. Rodzice uczniów z niską frekwencją spotykali się z wychowawcą, dyrektorem i pedagogiem na zespołach

- realizowano innowacje pedagogiczne, w tym w klasach IV-VIII *Lepiej czytam, lepiej się uczę* oraz *Lektuownik*, a w klasie VIII *Złap byka za rogi – nie taka ortografia straszna, jak o niej mówią*.

(akta kontroli str. 338-380, 393-414, 419-502)

1.4. W latach szkolnych 2021/2022 – 2022/2023:

- kuratorium oświaty nie przeprowadzało w szkole kontroli planowych, jak i doraźnych;
- szkoła dobrowolnie (m.in. w wyniku analizy wyników egzaminów ósmoklasisty) realizowała program LKO pn. *Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia*.

W ramach ww. programu wyodrębniono i w okresie objętym kontrolą realizowano działania w następujących obszarach:

- diagnoza potrzeb szkoły w zakresie nauczania przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty oraz diagnoza możliwości i potrzeb edukacyjnych, sposobów uczenia się i sytuacji społecznej uczniów w kontekście właściwego przygotowania ich do egzaminu;
- doskonalenie procesu edukacyjnego w zakresie przedmiotów egzaminacyjnych, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów oraz zastosowaniem metod i form pracy motywujących do uczenia się oraz rozwoju i uzyskiwania jak najlepszych wyników na egzaminie zewnętrznym;
- rozwijanie kompetencji matematycznych;
- indywidualizacja procesu edukacyjnego obejmująca analizę i doskonalenie:
 - a) form i metod pracy z uczniem zdolnym i słabym,
 - b) udzielanie w szkole pomocy uczniom potrzebującym wsparcia w przezwyciężaniu trudności wynikających z ich sytuacji społecznej,
 - c) dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości i potrzeb uczniów z opiniami i orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznych,
 - d) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom objętym pomocą;
- doskonalenie zawodowe nauczycieli ukierunkowane na tematykę dotyczącą: realizacji podstawy programowej z zastosowaniem form i metod pracy sprzyjających uczeniu się; kształtowania u uczniów umiejętności uczenia się; efektywnego planowania i realizowania procesu edukacyjnego; oceniania pomagającego uczniom uczyć się i planować indywidualny rozwój, w tym udzielania informacji zwrotnej o postępach oraz mocnych i słabych stronach ucznia;
- współpraca zespołowa nauczycieli, promująca dzielenie się wiedzą i doświadczeniem w szczególności w obszarze planowania, organizacji, realizacji i ewaluacji procesów edukacyjnych, z uwzględnieniem lekcji otwartych ukierunkowanych między innymi na umożliwianie uczniom powiązania różnych dziedzin wiedzy i jej wykorzystanie (łączenie wiedzy przedmiotowej i umiejętności z wiedzą z innych przedmiotów, doświadczeniami pozaszkolnymi, wydarzeniami w Polsce i na świecie);
- współpraca z rodzicami na rzecz rozwoju ich dzieci oraz upowszechniania informacji o egzaminie ósmoklasisty;

wychowawczych, gdzie analizowano sytuację dziecka oraz ustalano działania mające na celu podniesienie frekwencji. Ponadto w szkole prowadzono działania zachęcające uczniów do uczestnictwa w zajęciach, tj. m.in. uczniowie ze 100% frekwencją w miesiącu, otrzymywali dodatkowe punkty z zachowania, a klasa z najwyższą frekwencją otrzymywała dyplom oraz nagrodę od rady rodziców.

a w roku szkolnym 2022/2023 dodatkowo:

- nadzór wewnętrzny dyrektora szkoły nad przebiegiem procesu edukacyjnego; uwzględniający założenia programu LKO, w tym nadzór nad: realizacją podstawy programowej, formami i metodami prowadzenia lekcji, bieżącym diagnozowaniem i ocenianiem osiągnięć edukacyjnych uczniów, prowadzony z zastosowaniem form nadzoru: kontroli, wspomagania i monitorowania;
- rozwijanie kompetencji dyrektora oraz wicedyrektora szkoły w obszarze sprawowania nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 57, 447-465, 599-618)

1.5. W obowiązującym w okresie objętym kontrolą statucie szkoły²⁹:

- wskazano organy szkoły i przypisano im szczegółowe kompetencje i obowiązki, w tym w zakresie nadzoru pedagogicznego dyrektorowi – sprawowanie nadzoru pedagogicznego i przedkładanie radzie pedagogicznej (nie rzadziej niż dwa razy w ciągu roku) ogólnych wniosków wynikających z nadzoru pedagogicznego oraz informacji o działalności szkoły, a radzie pedagogicznej – ustalanie sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w celu doskonalenia pracy szkoły;
- uwzględniono kwestie odnoszące się do prowadzonej przez szkołę działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, tj. zakres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zakres zadań nauczycieli, w tym nauczyciela wychowawcy, formy opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych jest potrzebna pomoc i wsparcie. Ponadto wskazano formy współdziałania szkoły z rodzicami w zakresie nauczania, wychowania, opieki i profilaktyki, a także określono przypadki współdziałania szkoły z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.

Powyższe stanowiło spełnienie wymogów określonych w art. 98 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe³⁰.

(akta kontroli str. 8-46)

1.6. W latach szkolnych 2021/2022 - 2022/2023:

- wprowadzono do stosowania *Regulamin nadzoru pedagogicznego*³¹, w którym określono szczegółowe zasady sprawowania nadzoru pedagogicznego w szkole, w tym m.in.: cele i formy nadzoru pedagogicznego, zasady prowadzenia kontroli w ramach nadzoru pedagogicznego, zadania dyrektora oraz obowiązki nauczycieli w procesie sprawowania nadzoru pedagogicznego;
- jak wyjaśniła dyrektor szkoły, nie wprowadzono w szkole dodatkowych (niewymaganych przepisami) form sprawowania nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 281, 490-496, 529)

1.7. Plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2021/2022 - 2022/2023 dyrektor przedstawił radzie pedagogicznej 15 września odpowiednio 2021 r. i 2022 r., co stanowiło spełnienie wymogu określonego w § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³².

(akta kontroli str. 281)

²⁹ Zarządzenie nr 5/2019 Dyrektora Szkoły Podstawowej im. K. Makuszyńskiego w Wiechlicach z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie wprowadzenia jednolitego tekstu Statutu Szkoły Podstawowej im. K. Makuszyńskiego w Wiechlicach.

³⁰ Dz. U. z 2023 r., poz. 900 (dalej: *Prawo oświatowe*).

³¹ Zarządzenie nr 18/2021 Dyrektora Szkoły Podstawowej im. K. Makuszyńskiego z dnia 13 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu nadzoru pedagogicznego.

³² Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm. (dalej: *rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego*).

1.8. W opracowanych planach nadzoru na lata szkolne objęte kontrolą:

- uwzględniono wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w szkole w poprzednich latach szkolnych (tj. odpowiednio w 2020/2021³³ i 2021/2022³⁴);
- uwzględniono podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, przy czym planu na rok 2021/2022 nie zaktualizowano, pomimo iż Minister Edukacji i Nauki³⁵ pismem z 28 marca 2022 r. wskazał dwa nowe kierunki rozwoju, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- zaplanowano kontrole w obszarze procesów edukacyjnych, w szczególności kontrole zgromadzonych prac pisemnych (raz na trzy miesiące), obserwacje bezpośrednie lekcji (według harmonogramu) i obserwacje spotkań z rodzicami (raz na trzy miesiące), analizy opracowań wymagań edukacyjnych (we wrześniu i podczas obserwacji), kontrole dzienników zajęć (raz w miesiącu);
- ujęto obserwacje kontrolno-oceniające i diagnozujące (siedem w roku szkolnym 2021/2022 oraz 10 w roku szkolnym 2022/2023), w tym obserwacje prowadzonych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
- zaplanowano (w terminie do 15 września każdego roku) organizację wspomagania nauczycieli w zakresie organizacji szkoleń i porad, wspierania rozwoju zawodowego oraz obserwacji zajęć, w tym opracowano plan doskonalenia zawodowego nauczycieli w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli (m.in. współpraca z ośrodkami szkoleniowymi, samokształcenie, indywidualne uczestnictwo nauczycieli w kursach i innych formach doskonalenia zewnętrznego, ocena efektywności wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli).

W planach nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2021/2022 – 2022/2023 nie przyjęto kryteriów/mierników umożliwiających ocenę kontrolowanych zagadnień, prowadzonych obserwacji oraz działań wspomagających.

(akta kontroli str. 282-313, 338-384, 497-502)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego nie wskazuje wprost, że plan nadzoru powinien zawierać kryteria/mierniki umożliwiające ocenę kontrolowanych zagadnień, prowadzonych obserwacji oraz działań wspomagających. Ocenę/stan faktyczny kontrolowanych zagadnień stanowią wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego.*

(akta kontroli str. 543-545)

1.9. Do szkoły wpłynęły cztery wnioski (wszystkie w roku szkolnym 2021/2022), które dotyczyły kwestii przebiegu procesów kształcenia i wychowania, efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. W przypadku:

- jednej sprawy, która dotyczyła łączenia klas (z trzech klas VI utworzono dwie klasy VII³⁶) odbyło się spotkanie z rodzicami, na którym przedstawiono

³³ Wnioski dotyczyły m.in.: diagnozy potrzeb uczniów, organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, współpracy z rodzicami zwłaszcza w warunkach prowadzenia nauki zdalnej, realizacji programu w celu podniesienia wyników egzaminów i wyników klasyfikacji.

³⁴ Wnioski dotyczyły m.in.: uregulowania procesu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wdrożenia programu naprawczego w celu podniesienia wyników egzaminu, w szczególności z matematyki, realizacji podstawy programowej z języka angielskiego, systematycznego włączania rodziców w organizację pracy szkoły oraz proces edukacyjny własnych dzieci, wspomagania rozwoju zawodowego nauczycieli zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami oraz wytycznymi LKO.

³⁵ Dalej: *MEiN*.

³⁶ Rodzice uczniów jednej z VI klas 21 kwietnia 2021 r. wniosli o pozostawienie dotychczasowego nauczyciela języka polskiego i wychowawcy.

rodzicom uczniów m.in. przesłanki do łączenia klas, zasady organizacji pracy szkoły, a także kryteria zwolnień nauczycieli;

- jednej sprawy, która dotyczyła skierowania przez szkołę wniosku do sądu rejonowego o wgląd w sytuację rodziny, poinformowano rodziców o ustaleniach zespołu wychowawczo-pedagogicznego w przedmiotowej sprawie i przyczynach skierowania wniosku do sądu;
- dwóch spraw, które dotyczyły uczniów z orzeczeniami z PPP³⁷, zatrudniono nauczycieli współorganizujących kształcenie.

(akta kontroli str. 489)

1.10. W okresie objętym kontrolą nie dokonywano zmian w obowiązujących planach nadzoru pedagogicznego (szerzej w opisie pkt. 1.8. i w opisie nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 281, 550-553)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne zorganizowano w szkole ponad sześć miesięcy od rozpoczęcia roku szkolnego 2021/2022 (tj. od 21 marca 2022 r.), podczas gdy według przeprowadzonych diagnoz (na 30 września 2021 r.) w ww. zajęciach powinno uczestniczyć odpowiednio 69 i 14 uczniów.

(akta kontroli str. 48-49, 543-546, 620-631)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Brak środków w budżecie szkoły (braki w planie na wynagrodzenia nauczycieli) wpłynął na decyzję przesunięcia tych zajęć w czasie. [...] Ministerstwo Edukacji i Nauki zapowiedziało odpowiednio wcześniej, że w szkołach będą mogły być realizowane zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w dodatkowym wymiarze godzin i że zostaną przekazane organom prowadzącym środki finansowe na ten cel. Dyrektor złożył do Gminy Szprotawa wniosek o udzielenie dotacji celowej na realizację tych zajęć w dniu 18.02.2022 r. Wsparcie objęło organizację zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym.*

(akta kontroli str. 543-546)

2. Plan nadzoru na rok szkolny 2021/2022 nie został zaktualizowany o dwa kierunki dodane pismem MEiN z 28 marca 2022 r. do podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa na ten rok, tj.: 1) *Rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych uczniów, w szczególności z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach programu „Laboratoria przyszłości”;* 2) *Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego.*

Powyższe było niezgodne z § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 281, 550-553)

³⁷ Dotyczy wniosku z 21 czerwca 2022 r. w sprawie zatrudnienia nauczyciela wspomagającego dla dziecka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na autyzm oraz wniosku z 29 sierpnia 2022 r. w sprawie zapewnienia nauczyciela współorganizującego kształcenie dla dziecka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na słabowidzenie i niepełnosprawność ruchową.

Dyrektor wyjaśniła, że: *Aneks do Planu Nadzoru Pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty ukazał się na stronie Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim 2 czerwca 2023 r. Dyrektor nie otrzymał informacji od Kuratorium Oświaty w żadnej formie o wprowadzonych zmianach, ale zapoznał się z aneksem. Termin na wprowadzenie zmian jeszcze przed zakończeniem roku szkolnego był zbyt krótki, by przygotować zmiany w szkolnym planie nadzoru i wprowadzić na posiedzeniu rady pedagogicznej. W zakresie nowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa zawartych w aneksie nr 1 do planu nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 Lubuskiego Kuratora Oświaty realizował zadania, na każdym etapie brał aktywny udział, monitorował i kontrolował przebieg oraz efekty działań.*

(akta kontroli str. 550-553)

OCENA CZĄSTKOWA

W szkole podejmowano działania organizacyjne w celu zapewnienia warunków do wykonywania zadań nadzoru pedagogicznego, z uwzględnieniem zagadnień związanych z oceną jakości nauczania i efektów kształcenia.

W szczególności zapewniono odpowiednio przygotowaną i wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, określono zakres sprawowanego nadzoru pedagogicznego w statucie szkoły oraz opracowano plany nadzoru pedagogicznego i terminowo przedstawiono je radzie pedagogicznej. Plan nadzoru na rok szkolny 2021/2022 nie został uzupełniony o dwa kierunki podstawowej polityki oświatowej państwa, jednak szkoła realizowała działania z nich wynikające.

Dyrektor i kadra pedagogiczna podejmowała działania w celu rozpoznania możliwości psychofizycznych i potrzeb uczniów, a w konsekwencji obejmowano uczniów odpowiednimi zajęciami pozalekcyjnymi, przy czym dwa rodzaje wymaganych zajęć zostały zorganizowane z półrocznym opóźnieniem.

W szkole przeprowadzano analizy wyników egzaminów ósmoklasisty, a ich wyniki uwzględniano w procesach edukacyjnych organizowanych w szkole.

OBSZAR

2. Funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego.

Opis stanu faktycznego

2.1. W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego, podejmowano działania przewidziane w planach nadzoru, tj. prowadzono:

- kontrole, w tym w zakresie:
 - przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły – sprawdzano terminowość opracowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych (raz w roku), sprawdzano dostosowania wymagań do potrzeb uczniów (dwa razy w roku), kontrolowano arkusze ocen (dwa razy w roku), sprawdzano zapisy w dziennikach lekcyjnych, dziennikach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz dziennikach zajęć świetlicowych, obserwowano zajęcia pod kątem przestrzegania wewnętrznych zasad oceniania (opis szczegółowego badania poniżej);
 - przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole – m.in. kontrolowano prace pisemne uczniów, prowadzono obserwacje lekcji, a także spotkań z rodzicami, analizowano sprawozdania z pracy zespołów przedmiotowych oraz sprawozdania wychowawców i opiekunów samorządu;
 - efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej – prowadzono obserwacje zajęć (podczas prowadzonych obserwacji), analizowano dokumenty i dzienniki prowadzone przez specjalistów (w każdym kwartale), prowadzono diagnozy ze wszystkich przedmiotów we wszystkich klasach (we

wrześniu i w maju) oraz przeprowadzano egzamin próbny ósmoklasisty, analizowano wyniki wewnętrznych badań edukacyjnych oraz wyniki egzaminu ósmoklasisty;

- innej działalności statutowej szkoły – m.in. kontrolowano dyżury nauczycielskie (cztery razy w roku), prowadzono kontrole przestrzegania ochrony danych osobowych uczniów (na bieżąco);
- działania związane ze wspomaganiem nauczycieli w realizacji ich zadań, w tym w zakresie:
 - diagnozy pracy szkoły – przeprowadzano analizę klasyfikacji semestralnej i końcoworocznej oraz analizę porównawczą wyników egzaminu ósmoklasisty;
 - planowania działań rozwojowych związanych z motywowaniem nauczycieli do doskonalenia zawodowego – opracowywano plan rad szkoleniowych, rozpoznawano potrzeby nauczycieli w zakresie ich doskonalenia, analizowano oferty szkoleniowe (we wrześniu);
 - prowadzenia działań rozwojowych związanych z organizowaniem szkoleń i porad – opracowywanie szczegółowego planu doskonalenia nauczycieli (we wrześniu);
- obserwacje kontrolno-oceniające i diagnozujące prowadzonych przez nauczycieli zajęć (według harmonogramu) – przeprowadzono 11 obserwacji w roku szkolnym 2021/2022 oraz 23 obserwacje w roku szkolnym 2022/2023.

(akta kontroli str. 282-313, 321-322, 338-384, 497-502)

Nie wszystkie zadania przewidziane w planach nadzoru pedagogicznego zostały zrealizowane. Badaniem w zakresie terminowości realizacji działań ujętych w planach nadzoru objęto dokumentację dotyczącą kontroli planowych, i tak w roku szkolnym:

- 2021/2022 – kontrole dokumentacji zajęć świetlicowych przeprowadzono na początku roku szkolnego i w czerwcu, podczas gdy według planu kontrole te miały być przeprowadzone w listopadzie, w styczniu i w kwietniu, kontrole dzienników lekcyjnych przeprowadzono dwukrotnie w roku szkolnym, podczas gdy według planu miały być prowadzone raz w miesiącu;
- 2022/2023 – kontrole oceniania uczniów zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania przeprowadzono w styczniu i w marcu, podczas gdy według planu miały być prowadzone raz na trzy miesiące, kontrole dzienników lekcyjnych przeprowadzono siedmiokrotnie w roku szkolnym, podczas gdy według planu miały być prowadzone raz w miesiącu, kontrole dzienników pomocy psychologicznej przeprowadzono w III i IV kwartale 2022 r. i w II kwartale 2023 r. podczas gdy według planu miały być prowadzone w każdym kwartale.

(akta kontroli str. 497-502, 543-547)

Wśród głównych przyczyn niezrealizowania części zadań ujętych w planach nadzoru dyrektor wskazała m.in. zwiększony zakres obowiązków dyrektora w okresie nauczania zdalnego w roku szkolnym 2021/2022 oraz przyjęcie uczniów z Ukrainy, organizacja dla nich nauki, zajęć, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia materialnego w roku 2022/2023.

Ponadto dyrektor wyjaśniła, że: *W trakcie szkoleń, które systematycznie, corocznie odbywa dyrektor i wicedyrektor z zakresu nadzoru pedagogicznego w akredytowanym ośrodku szkolenia uzyskujemy informacje, że plan powinien zawierać więcej działań, które są możliwe do realizacji, np. wpis w planie nadzoru pedagogicznego „kontrola wszystkich dzienników pod kątem...” można zawęzić do kontroli wybranych dzienników i ocenę z realizacji tego zadania przekazać*

wszystkim nauczycielom w celu wyeliminowania ewentualnych uchybień. W planach nadzoru zamieszczono wszystkie elementy wskazane w rozporządzeniu w sprawie nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 543-547)

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację czterech kontroli planowych oraz trzech obserwacji planowych przeprowadzonych w latach szkolnych objętych kontrolą (szerszy opis w pkt. 2.3.).

(akta kontroli str. 503-526)

2.2. Poza działaniami planowymi w szkole realizowano działania doraźne, które odnosiły się do problematyki przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły (obserwacje w zakresie przestrzegania praw ucznia, obserwacje w zakresie dostosowań wymagań), przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole (wgląd w dokumentację nauczycieli i wychowawców podczas prowadzonych obserwacji) oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej (udział w spotkaniach zespołów przedmiotowych dotyczących planowania i modyfikowania procesów edukacyjnych, analiza sprawozdań z pracy zespołów przedmiotowych).

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację dotyczącą jednej obserwacji doraźnej (szerszy opis w pkt. 2.3.).

(akta kontroli str. 497-526)

2.3. Badanie dokumentacji dotyczącej prowadzenia w ramach sprawowanego nadzoru kontroli³⁸ wykazało, że w wyniku kontroli³⁹ prowadzenia dzienników zajęć obowiązkowych⁴⁰ sformułowano zalecenia i sprawdzano ich wykonanie, w tym zalecenia związane z brakiem wpisów o zebraniu rodziców i wydarzeniach, tematów lekcji i frekwencji (październik 2022 r.), brakiem wystawionych ocen przewidywanych w jednym z przedmiotów, ponownym brakiem informacji o wydarzeniach szkolnych i zebraniu rodziców (grudzień 2022 r.), brakiem wystawionych w terminie ocen semestralnych z dwóch przedmiotów (styczeń 2023 r.). Kontrola przeprowadzona na koniec roku szkolnego (czerwiec 2023 r.) wykazała, że braki we wpisach zostały uzupełnione i dzienniki były prowadzone prawidłowo.

(akta kontroli str. 523-526)

Badanie dokumentacji dotyczącej prowadzenia w ramach sprawowanego nadzoru obserwacji⁴¹ wykazało, m.in. że:

- obserwacje zajęć prowadzone były z wykorzystaniem arkusza obserwacji lekcji;
- weryfikowano i oceniano zarówno przebieg procesu nauczania (uczenia się) oraz oddziaływania dydaktyczno-wychowawczego w toku lekcji (m.in.: zgodność tematu z programem nauczania, cele lekcji, metody i formy pracy, wykorzystane środki dydaktyczne, efektywność uczenia się, jakość nauczania, relacje interpersonalne, kształtowanie kompetencji kluczowych, wzbudzenie ciekawości uczniów), jak i sposób urządzenia/wystrój klasy (pracowni).

Analiza arkuszy ww. obserwacji wykazała, że na zajęciach:

- języka polskiego w klasie VIIIc prowadzonych w roku szkolnym 2021/2022 – cele lekcji zostały osiągnięte, lekcja przebiegała bez zakłóceń, nauczyciel stosował zasady oceniania kształtującego, w sposób zrozumiały tłumaczył

³⁸ Badaniem objęto cztery kontrole (planowe) prowadzenia dzienników zajęć lekcyjnych.

³⁹ Przeprowadzonych w roku szkolnym 2022/2023 w okresie od października 2022 r. do czerwca 2023 r.

⁴⁰ Tj. klasy VIIIA.

⁴¹ Badaniem objęto trzy obserwacje planowe i jedną obserwację doraźną przeprowadzoną ze względu na niewłaściwe zachowanie uczniów klasy Vb zgłaszane przez nauczycieli prowadzących zajęcia.

zagadnienia poruszane na lekcji, na lekcji panowała miła atmosfera, uczniowie byli aktywni i zmotywowani;

- matematyki w klasie VIIIb prowadzonych w roku szkolnym 2022/2023 – cele lekcji zostały osiągnięte, dokumentację prowadzono prawidłowo, nauczyciel był przygotowany do zajęć (materiały dodatkowe dla uczniów), w sposób zrozumiały tłumaczył zagadnienia poruszane na lekcji, uczniowie wykonywali zadania samodzielnie i w parach;
- matematyki w klasie VIIIa prowadzonych w roku szkolnym 2022/2023 – cele lekcji zostały osiągnięte, dokumentację prowadzono na bieżąco, nauczyciel uwzględniał potrzeby uczniów z zaległościami w materiale, nauczyciel w sposób zrozumiały i cierpliwie tłumaczył zagadnienia poruszane na lekcji;
- języka angielskiego w klasie Vb prowadzonych w roku szkolnym 2022/2023 cele lekcji zostały osiągnięte, nie formułowano uwag w zakresie jakości nauczania i efektów kształcenia oraz nie wydano zaleceń. Wskazano, że nauczyciel angażuje w zajęcia wszystkich uczniów, a w procesie kształcenia zaspokaja potrzeby rozwojowe oraz edukacyjne uczniów; uwzględniono dostosowanie wymagań edukacyjnych dla potrzeb uczniów: (wydłużenie czasu pracy).

(akta kontroli str. 503-522)

W dokumentacji dotyczącej prowadzonych działań (kontroli i obserwacji) nie zostały określone kryteria/wskaźniki dokonywania oceny skuteczności podejmowanych działań.

(akta kontroli str. 543-546, 598)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Prowadzone w ramach nadzoru pedagogicznego działania są wykorzystywane do określania wartości podejmowanych działań, a także decyzji skierowanych na zapewnienie wysokiej jakości organizacji procesów kształcenia, wychowania i opieki oraz ich efektów. Informacje pozyskiwane w ramach nadzoru pedagogicznego zapewniają obiektywną i pełną ocenę działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły. Ustalony stan faktyczny jest potwierdzeniem skuteczności działań. Kontrole i obserwacje potwierdzające zgodność działania szkoły z funkcjonującym prawem, a także ujawnione w trakcie nadzoru pedagogicznego nieprawidłowości lub niedociągnięcia świadczą również o skuteczności nadzoru – pozwalają formułować wnioski i zalecenia oraz wdrażać ich realizację. Informacje, przekazywane nauczycielom indywidualnie lub podczas posiedzeń rad pedagogicznych o jakości pracy pozwalają na świadome i odpowiedzialne projektowanie zmian oraz wdrażanie działań w celu doskonalenia pracy nauczycieli i szkoły w obszarach tego wymagających.*

(akta kontroli str. 543-546)

2.4. Wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego zostały terminowo przedstawione na zebraniach rady pedagogicznej, tj. odpowiednio 31 sierpnia 2022 r. oraz 25 sierpnia 2023 r., co stanowiło spełnienie wymogu określonego w § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 281)

2.5. Wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego sformułowane w oparciu o ustalone wyniki działań realizowanych w poszczególnych latach szkolnych:

- odnosiły się do problematyki jakości nauczania i efektów kształcenia, w tym do uzyskiwanych wyników na egzaminie ósmoklasisty (opis w pkt. 1.3. wystąpienia);

- zaplanowane działania zaradcze miały na celu poprawę jakości nauczania i uzyskiwanych efektów kształcenia, w tym uzyskania wyższych wyników z egzaminu ósmoklasisty (opis w pkt. 1.3. wystąpienia).

(akta kontroli str. 338-380, 393-414, 419-502)

2.6. Rada pedagogiczna corocznie uchwałała sposób wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego, tj. odpowiednio 31 sierpnia 2022 r.⁴² oraz 25 sierpnia 2023 r.⁴³ Powyższe stanowiło spełnienie wymogu określonego w art. 70 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe.

Ponadto dyrektor wskazała, że w zakresie wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego współpraca dyrektora z radą pedagogiczną oparta była na pracy zespołów przedmiotowych i wychowawczych w ciągu całego roku szkolnego.

(akta kontroli str. 281, 323-331, 415-418)

2.7. W szkole w 2023 r. odnotowano wzrost wyników z egzaminów ósmoklasisty ze wszystkich przedmiotów⁴⁴ w stosunku do wyników z lat poprzednich (2021-2022), tj.:

- z języka polskiego szkoła uzyskała 4 stanin, podczas gdy w latach poprzednich 5;
- z matematyki 4 stanin, w latach poprzednich 2 stanin;
- z języka angielskiego 5 stanin, w latach poprzednich 4 stanin.

Poprawę jakości nauczania i efektów kształcenia w celu podniesienia wyników z egzaminu ósmoklasisty, w szczególności z matematyki, w roku szkolnym 2022/2023 osiągnano m.in. poprzez:

- realizację programu LKO *Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia*, zwiększenie wymiaru obowiązkowych godzin matematyki w klasach ósmych z czterech godzin do siedmiu tygodniowo oraz działania szkoły w celu poprawy frekwencji (opis w pkt. 1.3. wystąpienia);
- działania podejmowane w celu rozpoznania możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych uczniów oraz w celu zapewnienia uczniom odpowiedniej liczby zajęć adekwatnych do potrzeb uczniów (opis w pkt. 1.2. wystąpienia);
- działania podejmowane w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego (opis w pkt. 2.1.-2.3. wystąpienia).

(akta kontroli str. 144, 447-489, 497-502)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W szkole formułowano wnioski adekwatne do potrzeb szkoły i wyników sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz terminowo przedstawiano je radzie pedagogicznej. W ramach sprawowanego nadzoru podejmowano działania (planowe i doraźne), w tym w zakresie jakości nauczania i efektów kształcenia w celu m.in. podniesienia wyników z egzaminu ósmoklasisty, przy czym nie wszystkie zadania ujęte w planach nadzoru pedagogicznego były realizowane w zaplanowanej ilości i terminach.

⁴² Uchwała nr 37/2021/2022 Rady Pedagogicznej z 31 sierpnia 2022 r. w sprawie ustalenia sposobów wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego.

⁴³ Uchwała nr 31/2022/2023 Rady Pedagogicznej z 25 sierpnia 2023 r. w sprawie ustalenia ogólnych wniosków ze sprawowanego nadzoru oraz przyjęcia informacji o działalności szkoły w roku szkolnym 2022/2023.

⁴⁴ W 2023 r. żaden z uczniów nie zdawał egzaminu z języka niemieckiego.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Podejmowanie skutecznych działań w celu objęcia uczniów wraz z początkiem roku szkolnego zajęciami pozalekcyjnymi, na które powinni uczęszczać.
 2. Aktualizowanie planów nadzoru pedagogicznego o podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa dodane przez MEiN w trakcie roku szkolnego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 31 października 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

Kontrolerzy
Ewa Grosse

Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Paweł Pawlak
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis